

Asia: VN/23782/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen aivot ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksesta

Suomen Aivot ry on useiden suomalaisten neurologisten sairauksien potilasjärjestöjen sekä tieteellisten yhdistysten muodostama yhdistys, jonka tavoitteena on tiedottaa, kouluttaa ja vaikuttaa aivoterveyttä edistävillä tavoilla (www.suomenaivot.fi). Suomen Aivot ry on European Brain Councilin jäsenjärjestö.

Suomen Aivot ry ei kannata alkoholilain 17 ja 26 §:n muutoksia.

Alkoholiin liittyvät haitat ovat merkittävä kansanterveydellinen ongelma. Alkoholipoliittisilla päätöksillä voidaan vaikuttaa väestön terveyteen.

Hallituksen esityksen vuoksi haluamme tuoda esiin muutoksen haitalliset pitkäaikaisvaikutukset aivoterveYTEEN. Muutosesityksessä tuodaan alkoholihaittoina esiin mm. alkoholikuolemien ja alkoholisairauksien kuten alkoholimaksasairauden riskin mahdollinen lisääntyminen sekä mahdolliset yhteiskunnalliset vaikutukset, jotka kaikki on arvioitu suhteellisen vähäisiksi. Lakiesityksessä viitataan Katariina Warpeniuksen ym. raporttiin (THL 7/2022), jossa on selvitelty vuoden 2018 voimaan tulleen alkoholilain seurauksia.

Nykytiedon mukaan alkoholin käyttö vaarantaa väestön terveyttä kuitenkin huomattavasti laajemmin kuin minkäläisen käsityksen em. esityksestä saa. AivoterveYTEEN liittyvät haitat ovat tässä keskeisiä. Alkoholi on yksi niistä keskeisimmistä muistisairauksien riskitekijöistä, ja siihen voidaan

vaikuttaa paitsi yksilötasolla myös väestötasolla vaikuttaa (Livingston ym. 2020, Lancet, 396(10248):413–446).

Alkoholi heikentää koordinaatiokykyä, tasapainoa, aistien toimintaa, reaktiokykyä ja lisää kaatumistapaturmia. Aivovammoista noin 50 % syntyy alkoholin vaikutuksen alaisena.

Kohonnut riski (aivo)terveyden vaarantumiseen ei kohdistu vain suurkuluttajiin vaan kaikkiin alkoholia käyttäviin ihmisiin. Ehdotettu lakimuutos toteutuessaan helpottaa alkoholin saatavuutta ja lisää alkoholin kulutuksen arkipäiväistymistä ja siten vaarantaa väestön terveyttä entistä enemmän.

Turvallista alkoholin käyttöä tai turvallista rajaa kulutukselle ei ole, kuten mm. WHO on tutkimustiedon perusteella lausunut <https://www.who.int/europe/news/item/04-01-2023-no-level-of-alcohol-consumption-is-safe-for-our-health> . Pienikin kokonaiskulutuksen lisääminen vaikuttaisi todennäköisesti mm. syöpäsairauksia lisäävästi. Lisäksi monet merkittävät alkoholihaitat jäävät huonosti tilastoiduiksi, kuten alkoholin käyttöön liittyvät tapaturmat ja kaatumiset sekä mielenterveydelle koituvat haitat. Huonoimmin alkoholihaittoja sietävät ikääntyneet ihmiset. Huolestuttavaa on, että mm. STM:n SOTKA-tietokannan mukaan väestötasolla alkoholin liiallinen käyttö on viime vuosina lisääntynyt nopeimmin nimenomaan ikääntyneillä, joilla kulutus todennäköisesti helpomman saatavuuden vuoksi lisääntyisi entisestään.

Suomessa nuoret aikuiset miehet, joilla on aiempaa mielenterveysongelmiin liittyvää terveystaustaa ja kroonista alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä, ovat suurimmassa riskissä saamaan aivovamman väkivallan seurauksena. Usein näihin väkivaltilanteisiin liittyy alkoholin aiheuttama päihtymistila. (Mäntykoski ym., 2019; Renko, 2018.)

Käsityksemme mukaan lakiesityksen toteutumisesta seuraava alkoholin saatavuuden paraneminen ja kulutuksen lisääntyminen johtavat terveyshaittojen lisääntymiseen ja väestön aivoterveiden heikkenemiseen. Nämä haitat ylittävät merkittäväällä tavalla ne reilun kaupan ja kilpailun mukanaan tuomat edut, joita esitys tavoittelee.

Vataja Risto
Suomen Aivot RY